

HYTE-TYÖ KUNNISSA

Terve Kunta -verkosto ja WHO Healthy Cities tukee hyte-työtä

19.6.2019

Sanna Anonen THL

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

1

SISÄLTÖ

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan tehtävänä
- Terve Kunta -verkosto tukee kuntia hyte-työssä
- WHO European Healthy Cities -verkoston visio ja yhteistyö

HYTE ON KUNTIEN LAKISÄÄTEINEN TEHTÄVÄ 1/3 – KUNTALAKI 2015

1 § Lain tarkoitus

- ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.”

HYTE ON KUNTIEN LAKISÄÄTEINEN TEHTÄVÄ 2/3 - TERVEYDENHUOLTOLAKI 2010

11 § Terveys- ja hyvinvointivaikutusten huomioon ottaminen

- päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin

HYTE ON KUNTIEN LAKISÄÄTEINEN TEHTÄVÄ 3/3 – TERVEYDENHUOLTOLAKI 2010

12 § Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa

- seurattava asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäin
- raportoitava valtuustolle vuosittain tehdyistä toimenpiteistä, kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus
- strategiassa hyte tavoitteet ja toimenpiteet perustuen tietoon
- määriteltävä vastuutahot
- tehtävä yhteistyötä eri toimialojen, julkisten toimijoiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa

Esimerkkejä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnissa

Terveellinen, turvallinen ja liikkumista edistävä ympäristö

Valaistut, auratut ja hiekoitetut kadut, turvalliset pyöräreitit ja kunnostetut pyörätiet, terveysnäkökulman huomioivat rakennusmääräykset, melun ja häiriöiden torjunta ja valvonta, vähittäismyyntin ja ravintoloiden vastuullisuuden tuki, puhdas vesi ja toimiva jätehuolto jne.

Kulttuuripalvelut ja harrastamisen paikat

Kaupunginmuseot ja kansalaisopistot, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Sivistys, varhaiskasvatus ja koulut

Kirjastojen monipuoliset palvelut, koulupäivän liikunnan lisääminen, kiusaamisen ehkäisy, erityistä tukea tarvitsevien tunnistaminen ja ohjaaminen palveluihin, yhteisöllinen oppilashuoltotyö, terveellinen joukkoruokailu jne.

Keskushallinto

Hyvinvointi ja terveys osaksi kuntastrategiaa ja taloussuunnittelua

Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakoarvointi

Hyvinvointikertomus

Hyvinvointiryhmä tms.

Hyvinvointikoordinaattori

Elinvoiman edistäminen

Yritysneuvonta, nuorten kesätyöt, pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien työllistymisen tukitoimet ja palveluohjaus, työnantajien pähdeohjelmat jne.

Liikuntapalvelut ja harrastamisen paikat

Lähiliikuntapaikat, koulujen ja päiväkotien pihat kaikille, päihteyttömyys, räätälöidyt ja subventoidut palvelut erityistä tukea tarvitseville (esim. työttömät, maahanmuuttajat) jne.

Osallisuuden vahvistaminen

Asukkaiden osallistumisen paikat ja mahdollistaminen, järjestötoiminnan tukeminen, vanhus- vammais- ym. neuvostot ja asukasraadit, osallisuus palveluiden kehittämisessä jne.

4/2017

2020
Kunta
Maakunta

www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

KUNTAORGANISAATIOILLA TÄRKEITÄ TEHTÄVIÄ HYTE- TYÖSSÄ

- **Kunnanvaltuusto tekee strategiset päätökset**
 - Hyte strategiseksi painoalueeksi
 - Hyte-tavoitteiden hyväksyminen kunnan vuotuisissa toiminta- ja taloussuunnitelmissa
 - Johtamisesta ja vastuista sopimisen varmistaminen

- **Kunnan johtoryhmä ja hyvinvointiryhmä toteuttavat käytännössä**
 - Jory koordinoi toimintaa ja varmistaa resurssit
 - Hyvinvointiryhmä vastaa käytännön toteutuksesta eri toimialoilla ja mm. yhteisen hyvinvointikertomuksen laatimisesta.

Hyvinvointiryhmässä voi olla mukana myös järjestöjen ja yritysten edustajia.

HYVINVOINTIKOORDINAATTORIN TEHTÄVIÄ 1/2

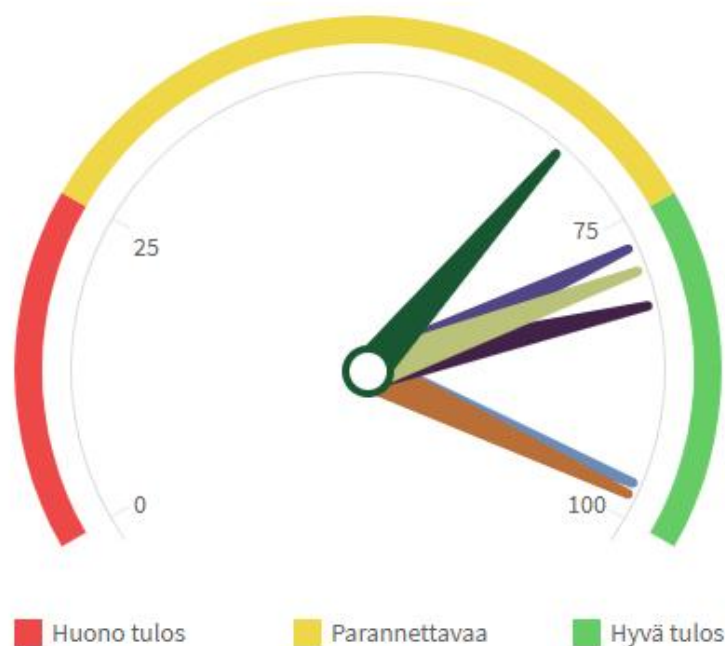
- Raportoiminen kaupungin johtoryhmälle hyvinvointitilanteesta
- Kunnan johtoryhmä/ hyvinvointiryhmän jäsenyys
- Hyvinvointikertomustyön koordinointi
- Yhteistyöstä huolehtiminen kunnan toimialojen ja muiden toimijoiden kuten järjestöjen, yritysten ja seurojen välillä

HYVINVOINTIKOORDINAATTORIN TEHTÄVIÄ 2/2

- Hyvien käytäntöjen levittäminen
- Koulutusten järjestäminen
- Viestinnälliset tehtävät
- Kansallisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanon tukeminen

TEAVIISARISTA TIETOA KUNTIEN HYTE AKTIIVISUUDESTA

Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä : Koko maa 2017

Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Vastuullinen viranhaltija nimetty
- Poikkeihallinnollinen terveyden edistämisen työryhmä nimetty
- Terveyden edistämisen suunnittelija tai koordinaattori
- Kirjallinen päätös vastuutahon nimeämisestä
- Kirjallinen päätös työryhmän tehtävistä
- Kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä

Aineisto päivitetty 28.05.2019

Terve Kunta -verkosto tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

**Terve Kunta
-verkosto**

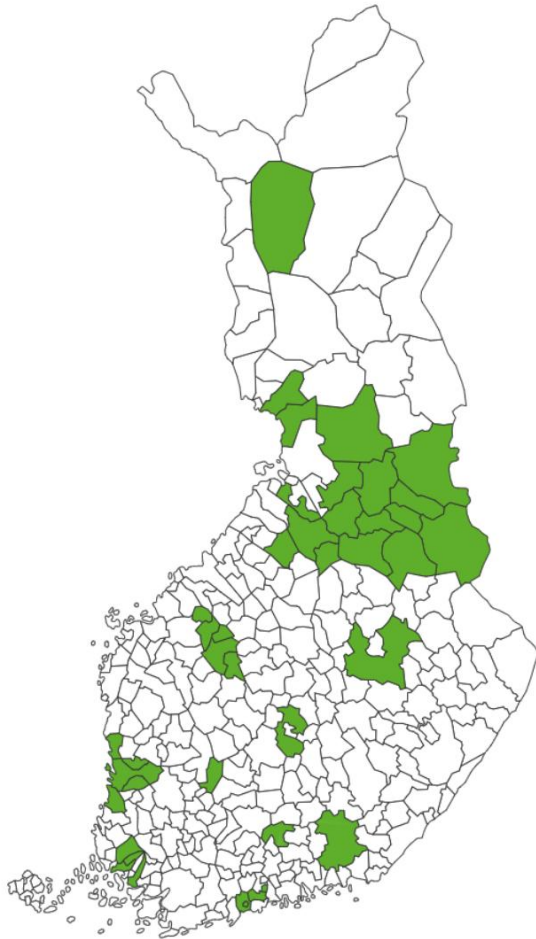
Finnish Healthy Cities Network

Mikä on Terve Kunta –verkosto?

- Kokoa yhteensä kuntia, jotka painottavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä strategiassaan ja toiminnassaan
- Kehittää hyte-toimintatapoja ja -rakenteita Suomessa ja edistää alaa kansainvälisesti osana WHO European Healthy Cities -verkostoa
- Jäseniä 27, joista 22 kuntaa, neljä seutukuntaa tai kuntayhtymää ja yksi maakunta. (5/2019)
- Perustettu 1996, THL koordinoi

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

TERVE KUNTA –VERKOSTON JÄSENET

- **22 kaupunkia/ kuntaa**
Espoo, Eurajoki, Hollola, Jyväskylä, Kauniainen, Kerava, Kittilä, Kokemäki, Kouvola, Kuopio, Liminka, Merikarvia, Pomarkku, Pori, Rusko, Siikalatva, Siilinjärvi, Tampere, Turku, Ulvila, Utajärvi, Vantaa
- **4 kuntayhtymää/ seutukuntaa**
Järviseu tu, Oulunkaari, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Helmi, Perusturvakuntayhtymä Akseli
- **1 maakunta**
Kainuu

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Terve Kunta -verkoston toiminnan tavoitteet

- Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sairauksien ehkäisy
- Kehitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista johtamista, toimintamuotoja ja toiminnan arviointia
- Huomioidaan WHO European Healthy Cities -ohjelman tavoitteet, jotka ovat linjassa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman eli Agenda 2030 kanssa

Terve Kunta -verkoston pääteemat vuosina 2017-2020

- Kuntien tukeminen:
 - Sote-uudistuksessa
 - Kuntalain ja terveydenhuoltolain mukaisissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen velvoitteiden toimeenpanossa, erityisesti ennakkoarvioinnin käyttöönotossa ja hyvinvointikertomuksen valmistelussa
- Verkoston toiminnan kehittäminen jäseniä tukevaksi ja aktiiviseksi verkostoksi

Terve Kunta -verkoston sisältöteemoja 2019

osallisuus

osallistava budjetointi

osallistava

kaupunkisuunnittelu

mielen hyvinvointi

hyte-digi

ikäystävällinen kaupunki

turvallisuus

hyte-digi

sosiaalinen markkinointi

viestintä

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Mitä hyötyä on Terve Kunta -verkostoon kuulumisesta? 1/2

Terve Kunta -verkosto jakaa tietoa ja oppii yhdessä

- Verkostokokouksia, avoimia seminaareja ja etäkokouksia eri hyte-teemoista
- Kehittää, pilotoi ja levittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytänteitä ja menetelmiä

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Ajankohtaista
Löydä sisältöjä
Työskentely
Aihesivut

[www.innokyla.fi](#)
[Terve Kunta -verkosto](#)
[Materiaalit](#)

Terve Kunta -verkosto
Finnish Healthy Cities Network

Terve Kunta -verkosto

- Työtilan etusivu
- Jäsenet (26)
- Työskentely (6)
- Materiaalit (151)**
- Keskustelut (0)
- Kyselyt (0)
- Linkit

Materiaalit

Materiaalit-osioon verkoston jäsenet voivat lisätä verkostolle tärkeitä ja diasarjoja.

[Lisää uusi tiedosto](#)

Materiaalit

Tiedoston nimi ▲	Lisätty ▼	Lisääjä ▼
Ryhmitelty materiaalit Lisää ryhmä		
▼ Terve Kunta -verkostopäivät 10.-11.4.2019 Hollolassa		
Tiedoston nimi ▲	Lisätty ▼	Lisääjä ▼
Väestötutkimustieto kuntien hyte-tiedon lähteenä - FinSote tutkimus	12.4.2019 10:05	sanna.ah
Suvi Parikka		

- Seminaarien esitykset ja muut materiaalit vapaasti katsottavista Innokylästä
- Avoimet seminaarit streemataan

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Mitä hyötyä on Terve Kunta -verkostoon kuulumisesta? 2/2

- Tekee yhteistyötä Sosiaali- ja terveysministeriön (STM), Kuntaliiton, Itämeren alueen Terveet Kaupungit ry:n, THL:n ja muiden relevanttien sidosryhmien kanssa
- Tekee kansainvälistä yhteistyötä WHO European Healthy Cities -verkoston kanssa

Esimerkkejä Terve Kunta -verkoston työn tuloksista

- Aktiivisesti osallistunut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden kehittämiseen kunnissa, mm. hyvinvointikertomus, vaikutusten ennakkoarviointi, hyvinvointikoordinaattorit
- Johtoryhmä toimii TEAviisarin kuntajohdon tiedonkeruun asiantuntijaryhmänä
- Ollut kehittämässä WHO:n Healthy Cities -kansallisten verkostojen yhteistyötä

Esimerkkinä ennakkoarvioinnin käyttöönoton tukeminen verkostossa

- Verkostopäivissä pohdittu haasteita ja mietitty yhdessä ratkaisuja, jaettu kuntaesimerkkejä
- Tukimateriaalia ennakkoarvioinnin tekemiseen: THL:n Ennakkoarviointi-sivusto uudistuu, PPT-kalvosetti hyte-koordinaattoreiden tueksi, verkkokoulutus kehitteillä
- Vahva yhteistyö Kuntaliiton kanssa

Poimi esitys [THL:n Ennakkoarviointi-sivuilta](#)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Liittyminen verkostoon ja toimintaan osallistuminen 1/2

- Tervetulleita kaikki kunnat, jotka täyttävät liittymisen kriteerit
- Kunta nimeää yhteyshenkilön
 - välittää tietoa kunnan ja koordinaattorin välillä
 - osallistuu Terve Kunta -verkoston seminaareihin ja kokouksiin (kaksi kertaa vuodessa, myös etäyhteyshmahdollisuus)
- Kunta nimeää toimintaan myös luottamushenkilön

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Liittyminen verkostoon ja toimintaan osallistuminen 2/2

- Liittyminen on maksutonta
- Kustannuksia jäsenille kokouksiin osallistumisen matkoista
- Jäsenet järjestävät vuorollaan Terve Kunta - verkostopäivät ja osallistuvat järjestäjän roolissa verkostopäivien kustannuksiin

WHO EUROPEAN HEALTHY CITIES

Belfastin
konferenssi 2018

TERVE KUNTA –VERKOSTO OSANA WHO HEALTHY CITIES VERKOSTOA

- WHO European Healthy Cities -verkosto: noin 30 eri maan kansallista verkostoa ja noin 100 akreditoitua kaupunkia, Suomesta Kuopio ja Turku
- Toiminut n. 30 vuotta
- Kokouksia, seminaareja ja koulutuksia, yhteistyötä eri maiden verkostojen ja kaupunkien kanssa
- Uusi kausi 2019-2024, kaikki hakevat uutta jäsenyyttä

VISIO

- Kaupunginjohtajien Kööpenhaminan konsensuslausuma (helmikuu 2018)
- Visio on **YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman eli Agenda 2030:n mukainen**, ohjaa WHO Healthy Cities -verkoston työtä koko toimintaohjelman ajan eli vuoteen 2030 asti

WHO HEALTHY CITIES VISIO

Terveempiä ja onnellisempia kuntia kaikille

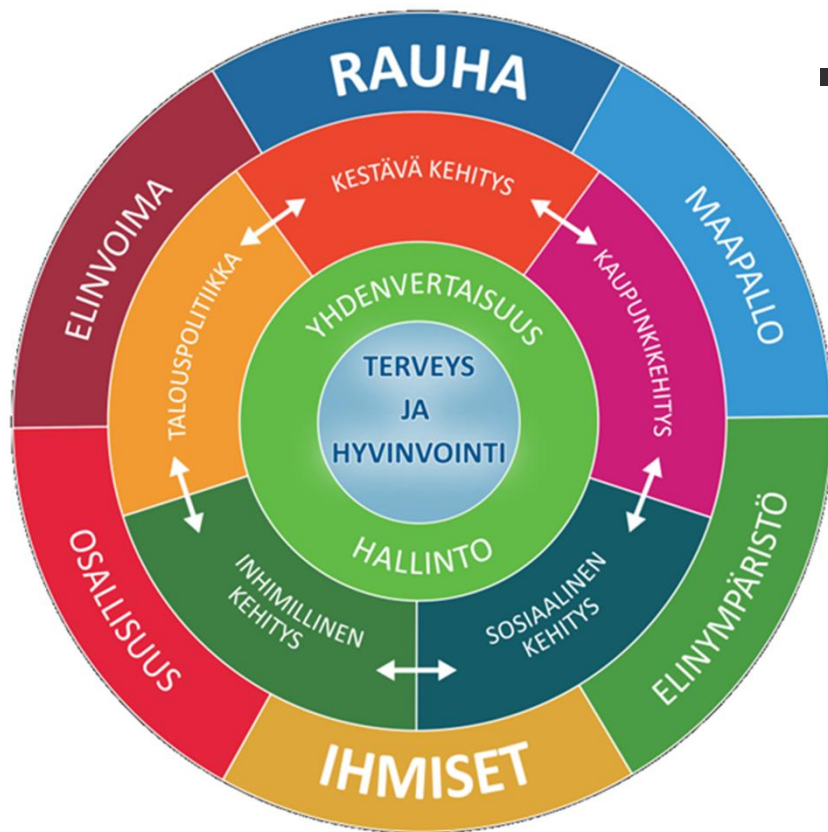
Muutokseen tähtäävä toimintamalli **turvallisten, osallistavien, kestävien ja selviytymiskykyisten** yhteiskuntien aikaansaamiseksi

Terve Kunta
-verkosto
Finnish Healthy Cities Network

WHO HEALTHY CITIES VISIO

- Terveet kunnat vahvistavat terveyttä ja hyvinvointia hallinnon, yksilöiden ja yhteisöjen voimaannuttamisen ja **osallisuuden** lisäämisen avulla luomalla sellaisia **elinympäristöjä**, jotka edistävät yhdenvertaisuutta ja tukevat yhteisöjen **menestymistä**, ja investoimalla **ihmisiin rauhanomaisen maailman** saavuttamiseksi.

KANSALLISTEN VERKOSTOJEN KOKOUS LISSABONISSA

- Mukana poliitikkoja, ministeriöiden edustajia ja kansallisten verkoston koordinaattoreita
- Yhteistyön edistäminen eri toimijoiden välillä
- Verkostojen vahvuudet ja kehittämisen kohteet sekä mahdollisuudet hyte-työssä

Pekka Vähäkangas, apulaiskaupunginjohtaja, Kuopio ja Kristiina Vanhala-Selin, Terve Kunta –verkoston johtoryhmän poliittinen edustaja HC kokouksessa Lissabonissa 31.5.2019

Lisätietoa verkostosta

- [Terve Kunta -verkoston sivut](#) (mm. jäsenet, liittyminen, yhteystiedot)
- [Innokylässä Terve Kunta -verkoston työskentelytila](#) (toimintasuunnitelmat, toimintakertomukset, esityksiä ym.)
- [WHO European Healthy Cities Network -sivusto](#)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS